

Освітній курс з фінансової грамотності

Модуль 2

Система гарантування вкладів фізичних осіб

За підтримки

ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ
(USAID/FINREP-II)

Мета:

ознайомити користувача з системою гарантування вкладів в Україні.

Завдання:

- ▶ Дізнатися про систему гарантування вкладів фізичних осіб: причини створення, учасників.
- ▶ Дізнатися про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: його завдання, функції та джерела фінансування.
- ▶ Дізнатися про види рахунків, повернення коштів з яких гарантується ФГВФО.
- ▶ Дізнатися про види рахунків, повернення коштів з яких не гарантується ФГВФО.
- ▶ Розібратися у підходах до розрахунку максимальної суми відшкодування.
- ▶ Дізнатися про п'ять кроків, які необхідно зробити для одержання гарантованої виплати в разі настання неплатоспроможності банку

У рамках цього модуля ми розглянемо, як в Україні працює система гарантування вкладів.

В Україні вживаються різні заходи щодо захисту коштів вкладників. Завдання цього модуля полягає в тому, щоб допомогти вам розібратися в тому, як працює система гарантування вкладів.

Система гарантування вкладів фізичних осіб

Саме час дізнатися, наскільки захищені ваші гроші, якщо банк, в якому вони розміщені, стане неплатоспроможним або буде ліквідованим з інших причин, тобто в цьому розділі ми поговоримо про систему гарантування вкладів фізичних осіб в Україні та Фонд гарантування вкладів фізичних осіб.

Розглянемо спеціальні терміни, якими ми будемо користуватися далі щодо банків, які потрапили в халепу.

Фахівці такі банки розділяють на дві категорії: проблемні банки і неплатоспроможні банки (див. [Закон України «Про банки і банківську діяльність»](#) (розділ 5). Рішення про віднесення банку до тієї чи іншої категорії виносить Національний банк України. Національний банк України ухвалює також рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку.

Звичайно в Законі України «Про банки і банківську діяльність» ви знайдете чіткі критерії віднесення банку до тієї чи іншої категорії. Справа в тому, що ці критерії постійно змінюються і уточнюються, оскільки держава максимально намагається захистити вас від недобросовісних банків. Саме тому, пояснення максимально спрощене.

Система гарантування вкладів фізичних осіб

Передусім, ви не можете знати, чи є банк проблемним. Це банківська таємниця. Проблеми в банку можуть бути різного характеру.

Наприклад, є ознаки, за якими ви можете підозрювати, що банк є проблемним, - це суттєва затримка платежів (наприклад, більше тижня), затримка повернення депозиту (наприклад, більше 5 днів).

Протягом 180 днів з дати визнання його проблемним банк має можливість виправити ситуацію, але, якщо це не вдається, Національний банк України ухвалює рішення або про віднесення банку до категорії неплатоспроможних, або одразу, про відкликання банківської ліцензії і ліквідацію банку. У цих випадках вже повноцінно у гру вступає Фонд. Така ситуація вже не є банківською таємницею: відповідна інформація буде розміщена на сайті Фонду, в газетах «Урядовий кур'єр» та «Голос України». І ви можете бути впевнені, що повернете свої гроші досить швидко в межах максимальної гарантованої суми, що підлягає відшкодуванню, або навіть і більше, в залежності від того, що далі відбудуватиметься з банком.

Іноді ознак неплатоспроможності банку немає, але може виявитися, що він порушує певні норми законодавства, за що може бути ліквідованим, наприклад у випадку систематичного порушення банком законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Система гарантування вкладів фізичних осіб

Причини існування системи гарантування вкладів фізичних осіб

Захист прав і законних інтересів вкладників передбачає не тільки виплату відшкодування за вкладами в банку, який з тих чи інших причин не може виконувати свої зобов'язання, але й здійснення заходів з недопущення такої ситуації у тісній співпраці з Національним банком України. Так, сьогодні в Україні Фонд гарантування вкладів фізичних осіб може перевіряти банки, вирішувати питання оптимального виведення їх з ринку та організовувати виплати вкладникам банків, що будуть ліквідовані.

Ще однією причиною створення і функціонування системи гарантування вкладів є **зміцнення довіри до банківської системи**. Основою довіри до банків має бути позитивний досвід розбудови відносин з ними. І в більшості випадків, ви могли переконатися в надійності вашого банку. Однак, іноді трапляються ситуації, які порушують цю довіру – неплатоспроможність банків, або їхня участь у протиправних схемах. І саме в таких ситуаціях добре функціонуюча система гарантування вкладів стає міцним фундаментом відновлення і зміцнення довіри до банківської системи. Саме завдяки їй ви знаєте: «Не варто панікувати! Мої гроші не зникнуть! Я їх отримаю в передбачені законом строки».

Наступна причина – це **стимулювання залучення коштів у банківську систему**. Можливо ви не знаєте, але ваші вклади є важливими не тільки для банків, але й для економіки. Саме ваші вклади – це основа надання банками кредитів населенню та підприємствам. Це рушійна сила економічного розвитку. Та чи означає це щось для вас? Адже ваше прагнення – це збереження заощаджень, які ви маєте, і, якщо можна, їх примноження. І якщо ви будете знати, що ваші вклади в банку не захищені, ви можете навіть вирішити не відкривати депозит. Але якщо існує система гарантування вкладів, ви впевнені, що ваші вклади, навіть у випадку, якщо банк не в змозі буде вам їх повернути, будуть відшкодовані. Це вже серйозний стимул до того, щоб зберігати гроші не вдома, а в банку.

Система гарантування вкладів фізичних осіб

Учасники системи гарантування вкладів фізичних осіб

Система гарантування вкладів фізичних осіб

Учасники системи гарантування вкладів фізичних осіб

ВКЛАДНИКИ – це фізичні особи (разом із фізичними особами - підприємцями), які уклали, або на користь яких укладено, договори банківського вкладу (депозиту), банківського рахунку, або які є власниками іменних депозитних сертифікатів.

Фізична особа – це людина, яка є учасником цивільних відносин: майнових та немайнових.

Але чи всі вкладники є суб'єктами системи гарантування вкладів, тобто мають право на відшкодування Фонду? Ні, не всі. Про це ви дізнаєтеся далі. Також пам'ятайте, що фізичні особи – підприємці набули цього права з 2017 року щодо вкладів в банках, віднесених до категорії неплатоспроможних після 1 січня 2017 року.

Крім того, вкладом, з точки зору Фонду, є кошти, які залучені банком від вкладника (або які надійшли для вкладника):

- в готівковій або безготівковій формі;
- у валюті України або в іноземній валюті;
- на умовах договору банківського вкладу (депозиту), банківського рахунку або шляхом видачі іменного депозитного сертифіката, включно із нарахованими відсотками на такі кошти.

Система гарантування вкладів фізичних осіб

Учасники системи гарантування вкладів фізичних осіб

БАНКИ – це установи, в яких ваші вклади та відсотки за ними захищені певною максимальною гарантованою сумою відшкодування, оскільки їх повернення гарантується Фондом гарантування вкладів фізичних осіб за кожним окремим банком.

Сьогодні всі банки, крім АТ «Ощадбанк», ЗОБОВ'ЯЗАНІ бути учасниками Фонду гарантування вкладів фізичних осіб з моменту одержання банківської ліцензії, а отже, ваші вклади в банках є захищеними. Вклади в АТ «Ощадбанк» гарантуються державою (Ст. 57 Закону України «Про банки та банківську діяльність»)

Наприклад, максимальна гарантована сума відшкодування Фондом за вкладами становить 200 000 грн. Ви відкрили депозит у банку «ОДИН» на суму 150 000 грн. і у банку «ДВА» на суму 180 000 грн. Звичайно, малоймовірно, але будемо вважати, що і банк «ОДИН», і банк «ДВА», будуть ліквідовані. Це означає, що Фонд поверне вам 330 000 грн. (150 000 + 180 000), а також відсотки за цими вкладами. Головне, щоб сума вашого вкладу та відсотків за ним в кожному з банків не перевищувала 200 000 грн.

Банки зобов'язані надавати вам необхідну інформацію щодо функціонування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, а також щодо видів вкладів, які гарантуються Фондом, та вкладів, що не гарантуються Фондом.

Для вашої поінформованості Фонд зобов'язаний один раз на рік, станом на 1 січня, розміщувати [перелік учасників Фонду](#) на своєму офіційному веб-сайті.

Для того, щоб система гарантування функціонувала ефективно, банки зобов'язані надавати інформацію, необхідну Фонду, а також повинні вести базу вкладників з можливістю її щоденного оновлення.

Система гарантування вкладів фізичних осіб

Учасники системи гарантування вкладів фізичних осіб

Фонд ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ – це установа, що виконує спеціальні функції у сфері гарантування вкладів фізичних осіб, виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків.

Фонд є економічно самостійною установою, має самостійний баланс, поточний та інші рахунки в Національному банку України, а також рахунки в цінних паперах у державних банках.

Фонд не має на меті отримання прибутку. Його основною метою є забезпечення функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб, виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідація банків.

Фонд бере участь у різних заходах на міжнародному рівні та співпрацює з міжнародними фінансовими установами.

Очолює Фонд директор – розпорядник.

Керівними органами Фонду є:

- адміністративна рада, яка затверджує та погоджує основні документи Фонду, призначає на посаду та звільняє з посади директора - розпорядника Фонду та затверджує персональний склад виконавчої дирекції Фонду за поданням директора - розпорядника Фонду; та
- виконавча дирекція, яка управляє поточною діяльністю Фонду.

Фінансова звітність Фонду має друкуватися в газетах «Урядовий кур'єр» або «Голос України» не пізніше 1 липня наступного за звітним року.

Річний звіт має бути розміщений на [офіційній сторінці Фонду](#) в мережі Інтернет не пізніше 1 липня наступного за звітним року.

Система гарантування вкладів фізичних осіб

Учасники системи гарантування вкладів фізичних осіб

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ як суб'єкт системи гарантування вкладів:

- делегує та відкликає своїх представників в адміністративній раді Фонду;
- має право надавати ФГВФО кредити;
- пропонує працівникам ФГВФО брати участь в інспекційних перевірках банків;
- може пропонувати державі брати участь у виведенні неплатоспроможних банків з ринку;
- регулярно надає інформацію про діяльність та фінансовий стан банків;
- ухвалює рішення про визнання банку неплатоспроможним та про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банків;
- отримує від ФГВФО до 1 липня наступного за звітним року річний звіт разом з аудиторським висновком.

Система гарантування вкладів фізичних осіб

Учасники системи гарантування вкладів фізичних осіб

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ як суб'єкт системи гарантування вкладів:

- делегує та відкликає свого представника в адміністративну раду Фонду;
- затверджує методику, за якою визначається обсяг ризику недостатності коштів ФГВФО;
- має право надавати ФГВФО кредити та/або безповоротну фінансову допомогу за рахунок Державного бюджету України;
- ухвалює рішення про участь держави у виведенні неплатоспроможних банків з ринку за пропозицією Національного банку України;
- отримує від ФГВФО до 1 липня наступного за звітним року річний звіт разом з аудиторським висновком.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Верховна Рада України як суб'єкт системи гарантування вкладів:

- делегує та відкликає свого представника в адміністративну раду Фонду;
- затверджує зміни до Закону «Про Державний бюджет України» на поточний рік, якщо Фонду не вистачає коштів для розрахунків з вкладниками і якщо ці кошти не передбачені в бюджеті поточного року;
- отримує від ФГВФО до 1 липня наступного за звітним року річний звіт разом з аудиторським висновком.

Завершуючи перший блок цього модуля, необхідно ще раз підкреслити: система гарантування вкладів, яка діє в Україні з 1998 р., працює злагоджено та скоординовано, а отже, ваші вклади у банках надійно захищені у відповідності до законів, що діють в країні.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) має забезпечити належне функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб і керувати процесом виведення неплатоспроможних банків з ринку та ліквідації банків.

Для досягнення цих цілей ФГВФО виконує чотири основні функції.

Функції ФГВФО

Функції ФГВФО

Акумуляування коштів

Фонд гарантування має багато можливостей для формування своїх ресурсів, які можна поділити на основні та додаткові.

Основні джерела ресурсів – це кошти, що сплачують банки, як учасники ФГВФО:

1. початкові збори;
2. регулярні збори;
3. спеціальний збір.

Передусім, після отримання банківської ліцензії, банк повинен сплатити початковий збір – це певний відсоток від статутного капіталу банку, тобто коштів акціонерів, які внесені ними для реєстрації банку.

Банк також повинен сплачувати регулярні збори у вигляді певного відсотка вже від суми вкладів фізичних осіб та нарахованих за ними відсотків. Сплата збору здійснюється щоквартально. Крім того, регулярні збори можуть бути диференційованими, тобто, чим вищі ризики має банк, тим вищою буде ставка збору.

Спеціальний збір сплачується за умов, якщо Фонду гарантування критично не вистачає коштів, або коли Фонд гарантування має намір повернути свої раніше отримані кредити. Такий збір – це додаткове навантаження на банки, а тому його розмір не може перевищувати розміру регулярних зборів банку за попередній рік.

Функції ФГВФО

Акумулявання коштів

Додаткові джерела ресурсів:

1. кошти, що були внесені Національним банком України в розмірі 20 мільйонів гривень на день створення ФГВФО;
2. кошти, отримані в кредит від:
 - Національного банку України;
 - інших установ шляхом розміщення облігацій та/або видачі векселів ФГВФО;
 - небанківських фінансових установ та іноземних кредиторів;
3. кошти з Державного бюджету України як безповоротна фінансова допомога або на основі облігацій внутрішньої державної позики;
4. благодійні внески, гранти, технічна допомога у грошовій або не грошовій формі, серед іншого, і від іноземних осіб;
5. інші кошти, зокрема, доходи від інвестиційної, кредитної діяльності та управління майном ФГВФО.

Можливість залучення Фондом коштів з додаткових джерел – це гарантія повернення грошей клієнтів навіть у разі одночасної ліквідації декількох банків.

Функції ФГВФО

Забезпечення
відшкодування
коштів
за вкладами

Фонд відшкодовує кошти в розмірі вкладу, включно із відсотками, станом на день початку процедури виведення Фондом банку з ринку, але не більше суми граничного розміру відшкодування коштів за вкладами, встановленого на цей день, незалежно від кількості вкладів в одному банку.

Для того, щоб без затримок відшкодовувати кошти за вкладами, Фонд:

- веде реєстр банків – учасників системи гарантування вкладів фізичних осіб
- веде узагальнену базу даних про вкладників неплатоспроможних банків
- визначає порядок відшкодування коштів вкладникам
- визначає банки – агенти, через які будуть здійснюватися виплати;
- тощо.

Функції ФГВФО

Регуляторна
діяльність

Фонд може видавати нормативно-правові акти відповідно до повноважень, що визначені в [Законі України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»](#) (Ст. 6)

ФГВФО:

- здійснює перевірки банків в межах своїх повноважень;
- бере участь в інспекційних перевірках у проблемних банках, що здійснюються НБУ;
- затверджує порядок та форми подання банками звітності до Фонду;
- тощо.

Функції ФГВФО

Виведення
неплато-
спроможних
банків з
ринку

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб:

1. Запроваджує тимчасову адміністрацію.
2. Обирає найменш витратний спосіб виведення банку, а саме:
 - ліквідація банку з відшкодуванням з боку Фонду коштів за вкладами фізичних осіб;
 - ліквідація банку з відчуженням у процесі ліквідації всіх або частини його активів і зобов'язань на користь приймаючого банку;
 - відчуження всіх або частини активів і зобов'язань неплатоспроможного банку на користь приймаючого банку з відкликанням банківської ліцензії неплатоспроможного банку та подальшою його ліквідацією;
 - створення та продаж інвестору перехідного банку з передачею йому активів і зобов'язань неплатоспроможного банку і подальшою ліквідацією неплатоспроможного банку;
 - продаж неплатоспроможного банку інвестору.

Від того, який спосіб виведення неплатоспроможного банку з ринку обере ФГВФО, залежить порядок відшкодування вам вкладів!

Функції ФГВФО

Виведення
неплато-
спроможних
банків з
ринку

Ви пам'ятаєте, що рішення про віднесення банку до категорії неплатоспроможного ухвалює Національний банк України. І ви знаєте, що такий банк, з високою ймовірністю, може бути ліквідованим, а ви зможете забрати з нього свої гроші достатньо швидко. Але спочатку в банку запроваджується тимчасова адміністрація, яка виявляє наскільки ситуація є складною і як краще вивести банк з ринку: одразу ліквідувати або продати, або створити перехідний банк, або обрати інший шлях. Варіантів існує багато.

Зауважимо, що вам корисно знати декілька важливих термінів, якими ми надалі будемо користуватися, а саме: активи банку і зобов'язання банку.

Активи банку – це кошти, які банк у щось вклав. Наприклад, надав кредит, придбав цінні папери тощо. Зобов'язання банку – це кошти, які банк отримав у користування від інших осіб. Наприклад, залучив депозит, взяв кредит в іншому банку і т.і.

Чому важливо, щоб ви це знали? Тому що активи і зобов'язання банку можна продати або передати. Досить часто цей продаж відбувається зі знижкою. Наприклад, банк надав кредит у обсязі 1 200 грн. на один рік з щомісячною сплатою 100 грн. та відсотків за кредитом. Через два місяці банк вирішує продати цей кредит іншому банку за ціною 500 грн. Чому таке трапляється? Причини можуть бути різні. Можливо, банку терміново знадобилися гроші або ж позичальник виявився недобросовісним, а банк не має досвіду роботи з такими проблемними позичальниками.

Тому, коли ми говоримо «продається банк» ми маємо на увазі не тільки його майно – будівлі, автомобілі тощо, - але й його активи і зобов'язання.

Ви можете сказати: «Та яка різниця, як ці банки виводяться? Мені ж головне гроші повернути!». Але слід пам'ятати, що справа як раз у тому, що від цього залежить і швидкість повернення вам грошей, і обсяг повернених грошей».

Завершуючи другий блок цього модуля, наголосимо, що Фонд гарантування вкладів фізичних осіб ЗАВЖДИ виконує покладені на нього функції в повному обсязі, незалежно від складності ситуації в банківському секторі України!

Гарантування вкладів фізичним особам

Хто має право на гарантоване відшкодування вкладів?

Фонд гарантує виплату вкладів фізичним особам, за деякими виключеннями. З 2017 р. фізичні особи – підприємці мають можливість повернути вклади у банках, віднесених до категорії неплатоспроможних після 1 січня 2017 року. Юридичні особи не мають права на відшкодування вкладів від Фонду.

Фонд гарантує повернення коштів в обсязі, що не перевищує певний максимальний розмір відшкодування, наприклад, 200 000 гривень. Актуальну інформацію щодо суми відшкодування можна завжди знайти на [сайті Фонду](#).

Сума гарантування визначається в розрахунку на особу незалежно від кількості рахунків, які вона має в банку.

Наприклад, максимальна сума відшкодування становить 200 000 грн. Ви маєте в банку, який ліквідується, поточний рахунок, на якому у вас є 100 000 гривень, і депозитний рахунок на 50 000 гривень. Це означає, що ви маєте право на повернення 150 000 гривень разом з відсотками. Головне, щоб ця сума не перевищувала 200 000 гривень.

Також запам'ятайте, що ваші кошти у кожному з банків-учасників гарантовано в розмірі до максимальної суми відшкодування.

Гарантування вкладів фізичним особам

Які вклади гарантуються?

Гарантуються кошти на поточних рахунках та рахунках банківського вкладу, зокрема оформлені іменними депозитними (ощадними) сертифікатами, як в національній, так і в іноземній валютах. Гарантуються також відсотки нараховані на такі кошти.

Щоправда, Фонд гарантування повертає вклади в іноземній валюті в гривневому еквіваленті. Перерахунок відбувається за офіційним курсом гривні до іноземних валют, встановленим Національним банком України на день введення тимчасової адміністрації, якщо банк є неплатоспроможним, або на день початку ліквідації банку, якщо ліквідація ініційована Національним банком України.

Наприклад, Національний банк 01.03.2016 р. ухвалює рішення про віднесення банку до категорії неплатоспроможних. Цього ж дня ухвалюється рішення Фондом гарантування про запровадження тимчасової адміністрації. Тимчасова адміністрація вводиться з 02.03.2016, а отже валютні рахунки будуть переведені в національну валюту за офіційним курсом НБУ на початок дня - 02.03.2016. Відсотки закладами припинять нараховувати 01.03.2016 р. Зверніть увагу, що обидва дні є робочими днями.

Гарантування вкладів фізичним особам

Які вклади не гарантуються Фондом?

Перелік досить обмежений, але знати його необхідно. Пам'ятайте, банки мають надавати вам інформацію щодо вкладів, які не гарантуються Фондом. Це зазначається в публічній пропозиції на відкриття як поточних, так і вкладних рахунків фізичним особам.

Передані банку в довірче управління	Довірчі операції передбачають передачу вами своїх коштів банкам (без передачі права власності) для їх подальшого інвестування від вашого імені і за вашим дорученням на різних ринках з метою отримання прибутку. За надання такої послуги банки отримують комісійні. В Україні така практика не є поширеною.
За вкладом у розмірі менше 10 гривень	Навряд чи ви будете витратити свій час і кошти на проїзд для того, щоб отримати відшкодування в 5 грн., що знаходяться у вас на рахунку в банку, що ліквідується. Про такі вклади вкладники досить часто взагалі забувають.
За вкладом, підтвердженим ощадним (депозитним) сертифікатом на пред'явника	Зверніть увагу, що кошти не повертаються лише за ощадними (депозитними) сертифікатами на пред'явника. Якщо ж ваш вклад оформлено іменним ощадним (депозитним) сертифікатом, ви маєте право на відшкодування.

Гарантування вкладів фізичним особам

Які вклади не гарантуються Фондом?

Закладами осіб, які є пов'язаними з банком особами або були такими особами протягом року до дня віднесення такого банку до категорії неплатоспроможних або до дня відкликання ліцензії

Чи є ви пов'язаною особою з банком?

Пов'язаними з банком особами є його керівники, акціонери, що володіють значною часткою банку та деякі інші особи, що мають суттєвий вплив на рішення щодо управління банком. Зауважте, прямі родичі таких осіб теж вважатимуться пов'язаними особами з банком. Наприклад, дружина керівника банку є пов'язаною особою з цим банком.

Перед вами базовий список осіб, що є пов'язаними особами

Більш детальну інформацію про пов'язаних осіб банку ви отримаєте в [Законі України «Про банки і банківську діяльність»](#) (Ст. 52). Банк зобов'язаний надавати Національному банку України інформацію про пов'язаних із банком осіб.

Гарантування вкладів фізичним особам

Які вклади не гарантуються Фондом?

Закладами осіб, які надавали банку професійні послуги як аудитор, оцінювач, у разі якщо з дня припинення надання послуг до дня віднесення такого банку до категорії неплатоспроможних або до дня відкликання ліцензії **не минув один рік**

Фондом не будуть відшкодовані вклади тих, хто надавав банку послуги аудитора або оцінювача, коли впродовж року після цього банк виявився неплатоспроможним, або ж у банку була відкликана банківська ліцензія з інших причин.

Закладами у банку, за якими вкладники на індивідуальній основі отримують від банку проценти за договорами, укладеними на умовах, що не є поточними ринковими умовами

Можливі різні обставини, за яких клієнти отримують підвищені відсотки:

- проведення публічної акції, згідно якої є шанс виграти підвищену відсоткову ставку за вкладом. У такому випадку Фонд відшкодовує суми вкладу і відсотків, які зазначені в договорі, в обсягах, що не перевищують максимальну гарантовану суму відшкодування. Це можливо, тому що акція була публічною. Про неї всі знали. Це було передбачено умовами публічної пропозиції банку на відкриття вкладних рахунків фізичних осіб;
- наявність індивідуальних неопублічних домовленостей. На оформлені таким чином вклади не поширюється відшкодування від Фонду, оскільки підвищена відсоткова ставка не відповідає умовам публічного договору.

Гарантування вкладів фізичним особам

Які вклади не гарантуються Фондом?

За вкладом у банку, якщо такий вклад використовується вкладником як засіб забезпечення виконання іншого зобов'язання перед цим банком, у повному обсязі вкладу до дня виконання зобов'язань	Після відкликання банківської ліцензії і початку ліквідації банку дозволяється взаємозалік, якщо боржник банку одночасно є кредитором цього банку і грошові кошти спрямовуються на погашення зобов'язань за кредитом такого боржника, якщо це передбачено умовами договорів. Зазначені операції у будь-якому разі заборонені за договорами, укладеними між банком і пов'язаними з банком особами.
За вкладами у філіях іноземних банків	Передусім, необхідно розрізняти: банк з іноземним капіталом та філія іноземного банку. Банк з іноземним капіталом, який створюється в Україні іноземним банком, є учасником Фонду, а отже, вклади в таких банках гарантуються Фондом. Філія іноземного банку в Україні не є учасником Фонду, тому в разі її ліквідації клієнт не має права на відшкодування коштів з Фонду гарантування. Водночас, ви маєте діяти згідно законодавства країни походження банку і можете претендувати на відшкодування з іншої системи гарантування.
За вкладами у банківських металах	Якщо ваш вклад в банківських металах, він не відшкодовується Фондом.
Якщо ваш вклад в банківських металах, він не відшкодовується Фондом.	Якщо вкладник подає підтвердження про зняття арешту (рішення суду), тоді Фонд внесе зміни до реєстру вкладників і відшкодує вклад.

Гарантування вкладів фізичним особам

Які вклади не гарантуються Фондом?

Якщо Ваш вклад не гарантується Фондом або гарантується не повна сума, Ви не втрачаєте права вимагати повернення таких вкладів як кредитор банку, тобто як особа, що позичила банку кошти. Однак існує [черговість задоволення вимог до банку](#) (Стаття 52 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»).

Отже ми з'ясували, які вклади Фонд не відшкодовує. Ми також знаємо, що всі інші кошти, як в національній, так і в іноземних валютах, які знаходяться на ваших поточних рахунках або рахунках на вимогу, або строкових рахунках в банках, обов'язково мають бути відшкодовані у певній максимальній сумі разом з відсотками, що нараховані, або до дня введення тимчасової адміністрації в неплатоспроможному банку, або до дня ухвалення рішення про ліквідацію банку з ініціативи Національного банку України.

Пам'ятайте також, що кошти на вкладах у кредитних спілках не відшкодовуються Фондом.

Ви також знаєте, що за коштами, які вкладені, наприклад, в акції або облігації, теж відшкодування немає.

Давайте розглянемо приклад. Мої друзі придбали деякі банківські продукти. Сергій придбав іменний депозитний сертифікат за 10 000 грн. в банку «ОДИН». Юлія купила в тому самому банку облігації компанії «Титаніум» за 12 000 грн. Андрій інвестував 100 000 грн. у нову компанію з виробництва кормів для тварин під назвою «Гідро». Наталя придбала акції банку «ДВА» на 1000 грн. Ірина тримає 100 000 грн. на своєму поточному рахунку в банку «ОДИН». Ігор, брат керівника банку «ОДИН», відкрив строковий депозит у сумі 120 000 грн. у банку «ОДИН», за яким нараховуються відсотки. Яна відкрила в банку «ДВА» депозит, на який внесла злиток золота вагою 100 грам. Хто з моїх друзів отримає відшкодування своїх грошей, якщо їхні банки будуть ліквідовані? Подумайте.

Гарантування вкладів фізичним особам

Які вклади не гарантуються Фондом?

А ось і правильна відповідь. Якщо банк «ОДИН» чи банк «ДВА» будуть ліквідовані, то Фонд відшкодує кошти Сергієві та Ірині разом з нарахованими відсотками. Добре, що Сергій придбав саме іменний депозитний сертифікат і він отримає кошти від Фонду. Ірина тримала кошти на поточному рахунку, а отже, теж отримає відшкодування.

Усі інші мої друзі не отримають відшкодування коштів. Фонд не гарантує вкладення коштів в цінні папери банків чи інших компаній. Банки можуть пропонувати такі продукти, але Фонд не відшкодовує кошти в таких випадках. Ігор є пов'язаною особою з банком, а отже, не може розраховувати на відшкодування коштів. Фонд не гарантує також інвестиції Андрія в компанію з виробництва кормів для тварин. Цю інвестицію здійснено в принципі за межами банківської системи, і тому припинення діяльності банку на неї ніяк не впливає. Водночас, Андрій може втратити всі свої гроші у випадку банкрутства компанії з виробництва кормів. Саме через це дуже важливо з обережністю підходити до здійснення інвестицій. Не варто здійснювати інвестиції, якщо ви на цьому не знаєтеся. Яна відкрила депозит, але він у банківських металах, а отже, вона не може розраховувати на відшкодування.

Завершуючи третій блок цього модуля, хочемо дати вам пораду: завжди дізнавайтеся у банку, чи гарантується ваш вклад і в якому обсязі Фондом гарантування вкладів фізичних осіб!

Дії ФГВФО в разі невирішення проблем у банках

Проблеми банків та наслідки в разі їх невирішення

Банк не зміг правильно оцінити ризики і розмістити кошти, має значні збитки, внаслідок чого не може виконувати зобов'язання перед вкладниками і кредиторами банку, а отже став неплатоспроможним

Рішення НБУ про віднесення банку до категорії неплатоспроможних

Рішення ФГВФО про введення тимчасової адміністрації

Виведення Фондом гарантування неплатоспроможного банку з ринку найменш витратним шляхом

Причини проблем у банку

Наслідки в разі невирішення проблем банками

Виявлено, що банк:

- надав документи, що містять недостовірну інформацію, для отримання банківської ліцензії;
- систематично порушував законодавство у сфері запобігання та протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, або фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, що створює загрозу інтересам вкладників чи інших кредиторів банку.

Рішення НБУ про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку

Ліквідація банку і відшкодування коштів вкладників Фондом гарантування

Дії ФГВФО в разі невирішення проблем у банках

Відшкодування вкладів в разі відкликання банківської ліцензії та ліквідації банку з ініціативи Національного банку України

У цьому випадку все дуже просто.

Перш за все, припиняється нарахування відсотків за вкладами у день ухвалення Нацбанком рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку.

На день початку ліквідації банку фіксується валютний курс для конвертації валютних вкладів в гривневі.

Ліквідація банку розпочинається не пізніше наступного робочого дня після отримання Фондом гарантування рішення НБУ про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку.

Фонд обов'язково публікує оголошення про початок процедури ліквідації банку у газетах «Урядовий кур'єр» або «Голос України» та на своїй офіційній сторінці в мережі Інтернет.

Дії ФГВФО в разі невирішення проблем у банках

Відшкодування вкладів в разі відкликання банківської ліцензії та ліквідації банку з ініціативи Національного банку України

Впродовж 15 робочих днів з дня отримання Фондом рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку Фонд робить дві важливі речі.

По-перше, Фонд формує перелік вкладників, які мають право на відшкодування коштів за вкладами за рахунок Фонду із зазначенням сум, які підлягають відшкодуванню.

Цей перелік необхідний, оскільки завдяки йому клієнтам не потрібно писати заяву про відшкодування гарантованої суми коштів. І взагалі, робота суттєво спрощується. Для отримання коштів необхідно пред'явити в банку - агенті Фонду з виплат, лише паспорт та ідентифікаційний номер платника податків, або інший документ, якщо ви іноземець або особа без громадянства.

По-друге, Фонд формує перелік вкладників, кошти яких не підлягають відшкодуванню.

Протягом 20 робочих днів з дня отримання Фондом рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку Фонд затверджує реєстр вкладників для здійснення виплат гарантованої суми відшкодування.

Після затвердження цього реєстру розпочинаються виплати вкладникам, які мають право на таке відшкодування. Якщо сума вкладу перевищує гарантовану суму відшкодування, клієнт набуває статусу кредитора банку і має право на висунення вимог до банку. Більш детально ви дізнаєтеся про це далі.

Таким чином, отримати гарантовані Фондом кошти можна приблизно через один місяць з дня ухвалення рішення НБУ про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку.

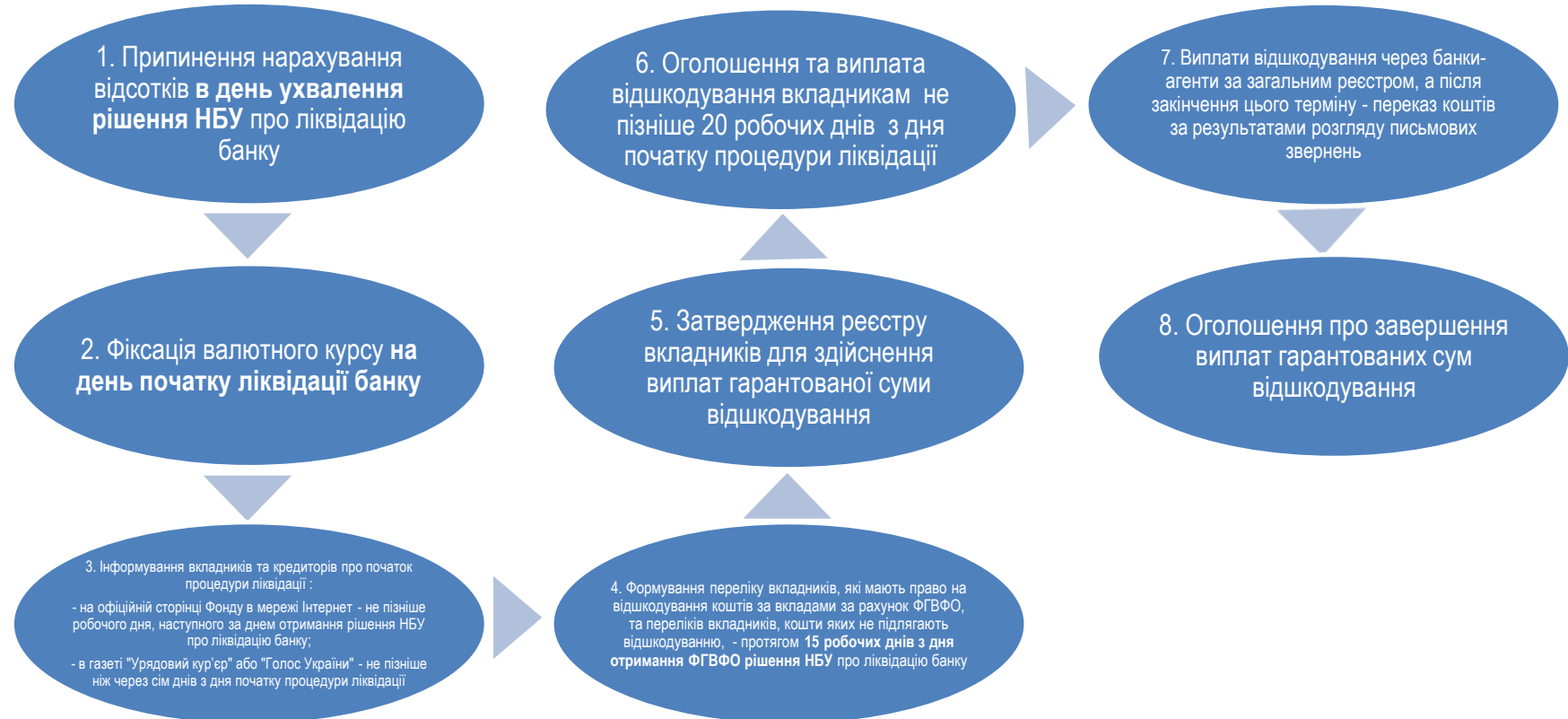
Також Фонд має повідомити про завершення виплат, які ним гарантуються. Поява цього оголошення пов'язана з завершенням процедури ліквідації банку, яка може тривати максимально до 5 років.

Дії ФГВФО в разі невирішення проблем у банках

Рішення з ініціативи НБУ про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку

Дії ФГВФО в разі невирішення проблем у банках

Неплатоспроможні банки

Тепер розглянемо ситуацію, коли ваші кошти знаходяться в неплатоспроможному банку. Передусім, в такому банку буде запроваджена тимчасова адміністрація. Тимчасова адміністрація запроваджується не пізніше наступного робочого дня після офіційного отримання Фондом гарантування рішення НБУ про віднесення банку до категорії неплатоспроможних.

Іншими словами, один робочий день – рішення НБУ про віднесення банку до категорії неплатоспроможних. Наступний робочий день – ухвалення рішення Фондом. Ще один робочий день - введення тимчасової адміністрації. Досить часто рішення НБУ передається Фонду в день його ухвалення і вже на наступний робочий день запроваджується тимчасова адміністрація, оскільки Фонд зацікавлений зайти якомога швидше до неплатоспроможного банку.

Дізнатися про введення тимчасової адміністрації можна з офіційної сторінки Фонду гарантування в мережі Інтернет не пізніше наступного робочого дня після початку тимчасової адміністрації, або не пізніше ніж через 10 днів з газет «Урядовий кур'єр» або «Голос України».

Дії ФГВФО в разі невирішення проблем у банках

Держава та неплатоспроможні банки

Незалежно від того, коли ухвалюється рішення про неплатоспроможність банку, Держава в особі Міністерства фінансів України або в особі банку, в якому держава є власником частки понад 75% акцій (крім санаційного банку) може брати участь у виведенні неплатоспроможних банків з ринку. Це рішення ухвалюється дуже швидко Кабінетом Міністрів України в день введення тимчасової адміністрації. Для того, щоб таке рішення мало місце, необхідно, щоб банк відповідав критеріям, які визначає Кабінет Міністрів України за погодженням з НБУ. Іншими словами, не кожний банк може бути виведений з ринку за участю держави. Для цього необхідні обґрунтовані підстави.

У день ухвалення Кабінетом Міністрів України рішення про участь держави у виведенні неплатоспроможного банку з ринку копія рішення передається у Фонд.

Цього ж дня Фонд повинен затвердити план врегулювання, в якому зазначається, яким чином банк буде виведений з ринку за участю держави:

- Відчуження всіх, або частини активів і зобов'язань неплатоспроможного банку на користь державного банку або Міністерства фінансів України з відкликанням банківської ліцензії неплатоспроможного банку та подальшою його ліквідацією.
- Створення та продаж державі в особі Міністерства фінансів України або державного банку перехідного банку з передачею активів і зобов'язань неплатоспроможного банку і подальшою ліквідацією неплатоспроможного банку.
- Продаж неплатоспроможного банку державі.

Завершуючи четвертий блок цього модуля, варто підкреслити, що ФГВФО завжди обирає найменш витратний шлях виведення банків з ринку і намагається максимально діяти згідно інтересів вкладників.

Тимчасова адміністрація та виведення неплатоспроможних банків з ринку

Давайте дамо відповідь на такі питання:

1. Навіщо вводиться в банк тимчасова адміністрація?
2. Як довго діє тимчасова адміністрація в банку?
3. Чи можна забрати свої кошти під час дії тимчасової адміністрації в банку?

1. Навіщо вводиться в банк тимчасова адміністрація?

Тимчасова адміністрація вводиться до банку, щоб розпочати безпосереднє управління ним, та щоб зберегти його активи і майно.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб зокрема:

- набуває всі повноваження органів управління банку та органів контролю з дня початку тимчасової адміністрації і до її припинення;
- вчиняє дії, спрямовані на збереження активів і майна банку, з дня введення тимчасової адміністрації;
- затверджує план врегулювання впродовж 30 днів з дня початку дії тимчасової адміністрації. В ньому зазначається, яким чином банк буде виведений з ринку.

2. Як довго діє тимчасова адміністрація в банку?

Тимчасова адміністрація діє недовго. В цьому полягає сенс її діяльності: якомога швидше визначити, чи можна врятувати банк, розпочати повернення коштів вкладникам і вивести банк з ринку в найменш витратний спосіб.

- Тимчасова адміністрація запроваджується на строк, що не перевищує один місяць.
- Можливе продовження її діяльності:
 - на 1 місяць, якщо є можливість продажу банку або передачі повністю або частково активів та зобов'язань приймаючому чи перехідному банку;
 - на 5 днів з припиненням не пізніше дня отримання рішення НБУ про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку, якщо приймається рішення про ліквідацію банку.

3. Чи можна забрати свої кошти під час дії тимчасової адміністрації в банку?

Ви маєте право на одержання коштів від банку або за рахунок позики, наданої Фондом банку, в межах граничного розміру відшкодування коштів за вкладками, якщо:

по-перше, це строкові вклади, строк дії яких закінчився;

по-друге, це кошти за договорами банківського рахунку (кошти на поточних рахунках).

Ви маєте також знати, що кошти, які ви отримуєте впродовж дії тимчасової адміністрації, вже сплачуються в рахунок максимальної гарантованої суми відшкодування. Виплати мають розпочатися не пізніше 20 робочих днів (для банків, база даних про вкладників яких містить інформацію про більш як 500000 рахунків, - не пізніше 30 робочих днів) з дня початку тимчасової адміністрації.

На сайті Фонду гарантування буде розміщена вся необхідна інформація. Всі дії будуть відбуватися абсолютно прозоро.

3. Чи можна забрати свої кошти під час дії тимчасової адміністрації в банку?

Давайте розглянемо приклад, в якому максимальна гарантована сума відшкодування складає 200 000 грн. У вкладника є рахунки в банку, який виявився неплатоспроможним і буде виведений з ринку шляхом ліквідації з відшкодуванням коштів вкладників за рахунок Фонду. На які кошти вкладник може розраховувати під час дії тимчасової адміністрації? Виберіть всі правильні відповіді.

Умова	Варіанти відповідей
Максимальна гарантована сума відшкодування ФГВФО – 200 000 грн. Дата введення тимчасової адміністрації – 30.09.2016. Вкладник має в банку: ✓ кошти на картковому рахунку – 35 000 грн. ✓ строковий депозит, строк дії якого скінчився 25.09.2016 – 120 000 грн. На цей вклад йому були нараховані відсотки у сумі 25 000 грн. ✓ строковий депозит, строк дії якого закінчується 21.12.2016 – 2000 доларів США. ▪ Офіційний валютний курс на дату укладення договору валютного депозиту становив 26,08 гривень за 1 долар США; ▪ Офіційний валютний курс на 01.10.2016 склав 25,91 гривень за 1 долар США	1) Кошти на картковому рахунку вкладник має право отримати під час дії тимчасової адміністрації, тобто 35 000 грн. 2) Кошти на депозитному рахунку, строк дії якого закінчився на момент введення тимчасової адміністрації, вкладник має право отримати разом з відсотками в період дії тимчасової адміністрації, тобто 145 000 грн. 3) Кошти на депозитному рахунку, строк дії якого закінчився, вкладник має право отримати під час дії тимчасової адміністрації в сумі вкладу, тобто 120 000 грн. 4) Кошти на валютному рахунку вкладник отримає в повному обсязі під час дії тимчасової адміністрації у сумі 2 000 доларів США за курсом 26,08 гривень за долар, а також відсотки. Це буде близько 57 000 грн. Ця сума є меншою за 200 000 грн. 5) Кошти з валютного рахунку вкладник отримає в повному обсязі під час дії тимчасової адміністрації у сумі 2 000 доларів США за курсом 25,91 гривень за долар, а також відсотки. Це буде близько 56 000 грн. Ця сума є меншою за 200 000 грн. 6) Кошти з валютного рахунку вкладник не отримає в період дії тимчасової адміністрації. 7) Кошти з валютного рахунку вкладник отримає під час дії тимчасової адміністрації лише частково – 20 000 грн.

3. Чи можна забрати свої кошти під час дії тимчасової адміністрації в банку?

А ось і відповідь.

Отже, вкладник має право на отримання коштів з карткового рахунку під час дії тимчасової адміністрації, оскільки сума коштів – 35 000 грн. – не перевищує максимальної гарантованої суми відшкодування у 200 000 грн.

Також під час дії тимчасової адміністрації вкладник має право на отримання відшкодування за строковими депозитами, строк дії яких закінчився, разом з нарахованими відсотками. У нашому прикладі цей строк сплив навіть раніше. Сума до повернення складає 145 000 грн., що разом з коштами на картковому рахунку дає 180 000 грн. Ця сума менша за максимальну гарантовану суму відшкодування, а отже, все гаразд, вкладник має право на її отримання.

Кошти з валютного рахунку вкладник не може отримати під час дії тимчасової адміністрації та отримає їх від Фонду після ухвалення рішення про ліквідацію у національній валюті за курсом, що діяв на день введення тимчасової адміністрації в банку. І тільки частково – лише 20 000 грн. Це різниця між максимальною гарантованою сумою відшкодування (200 000 грн.) та коштами, що сплачені вкладнику в період дії тимчасової адміністрації (180 000 грн).

Тимчасова адміністрація та виведення неплатоспроможних банків з ринку

Ми з вами розглянули, що можна зробити з вашими вкладами під час дії тимчасової адміністрації. Тепер настав час дати відповідь на два запитання:

Як швидко можна повернути свої кошти з банку, який визнано неплатоспроможним?

Чи можна повернути кошти в обсязі понад максимальну гарантовану Фондом суму відшкодування?

Пам'ятайте, що існує 5 основних шляхів виведення неплатоспроможних банків ринку:

1. Ліквідація банку з відшкодуванням з боку Фонду коштів за вкладами фізичних осіб.
2. Відчуження всіх або частини активів і всіх або частини зобов'язань неплатоспроможного банку на користь приймаючого банку з відкликанням банківської ліцензії неплатоспроможного банку та подальшою його ліквідацією.
3. Ліквідація банку з відчуженням у процесі ліквідації всіх або частини його активів і зобов'язань на користь приймаючого банку.
4. Створення та продаж інвестору перехідного банку з передачею йому активів і зобов'язань неплатоспроможного банку і подальшою ліквідацією неплатоспроможного банку.
5. Продаж неплатоспроможного банку інвестору.

Давайте розглянемо кожний зі шляхів в контексті цих двох запитань на прикладі.

	Максимальна гарантована сума відшкодування ФГВФО – 200 000 грн.	Відшкодуванню підлягають і відсотки, але для спрощення ми не будемо їх враховувати. Ми бачимо, що сума грошей, які знаходяться в банку (273 950 грн.= 150 000 + 5 000 *24,79), є більшою за суму відшкодування (200 000 грн.).
13.07.2016 – робочий день	рішення НБУ про віднесення банку до категорії неплатоспроможних	
14.07.2016 – робочий день	отримання Фондом гарантування рішення та ухвалення рішення Фондом про запровадження тимчасової адміністрації	
15.07.2016 – робочий день	введення тимчасової адміністрації	
	Офіційний валютний курс на 15.07.2016 – 24,79 гривень за 1 долар США	
25.11.2016	Строк повернення вкладів відповідно до договору	
	Строковий вклад у гривні – 150 000 грн.	
	Строковий валютний вклад – 5 000 доларів США	

Тимчасова адміністрація та виведення неплатоспроможних банків з ринку

Шлях виведення	Відповідь на запитання
Ліквідація банку з відшкодуванням Фондом гарантування коштів за вкладами фізичних осіб	Питання: Як швидко можна повернути свої кошти з банку, який визнано неплатоспроможним? Відповідь: Дуже швидко. Кошти закладами в межах максимальної гарантованої суми будуть повернуті клієнту достроково. Валютою повернення коштів буде національна валюта – гривня. Як ви пам'ятаєте, фіксація валютного курсу відбувається у день введення тимчасової адміністрації. В останній день перед початком тимчасової адміністрації в банку припиняється нарахування відсотків на вклад. Фонд має повідомити вкладників і кредиторів банку про введення тимчасової адміністрації. Під час дії тимчасової адміністрації затверджується план врегулювання, за яким буде здійснюватися ліквідація банку. Після затвердження план врегулювання передається в НБУ. На це виділяється не більше 7 днів. За пропозицією Фонду НБУ відкликає банківську ліцензію та ліквідує банк. Фонд публікує інформацію про початок процедури ліквідації банку на своєму офіційному сайті та в газетах «Урядовий кур'єр» і «Голос України». Виплати розпочинаються в найкоротший строк. Фонд має повідомити про завершення виплат, які гарантуються, не пізніше ніж за 30 днів до закінчення строку ліквідації банку. Максимальний строк ліквідації банку за діючими нормами може складати до 5 років.

Тимчасова адміністрація та виведення неплатоспроможних банків з ринку

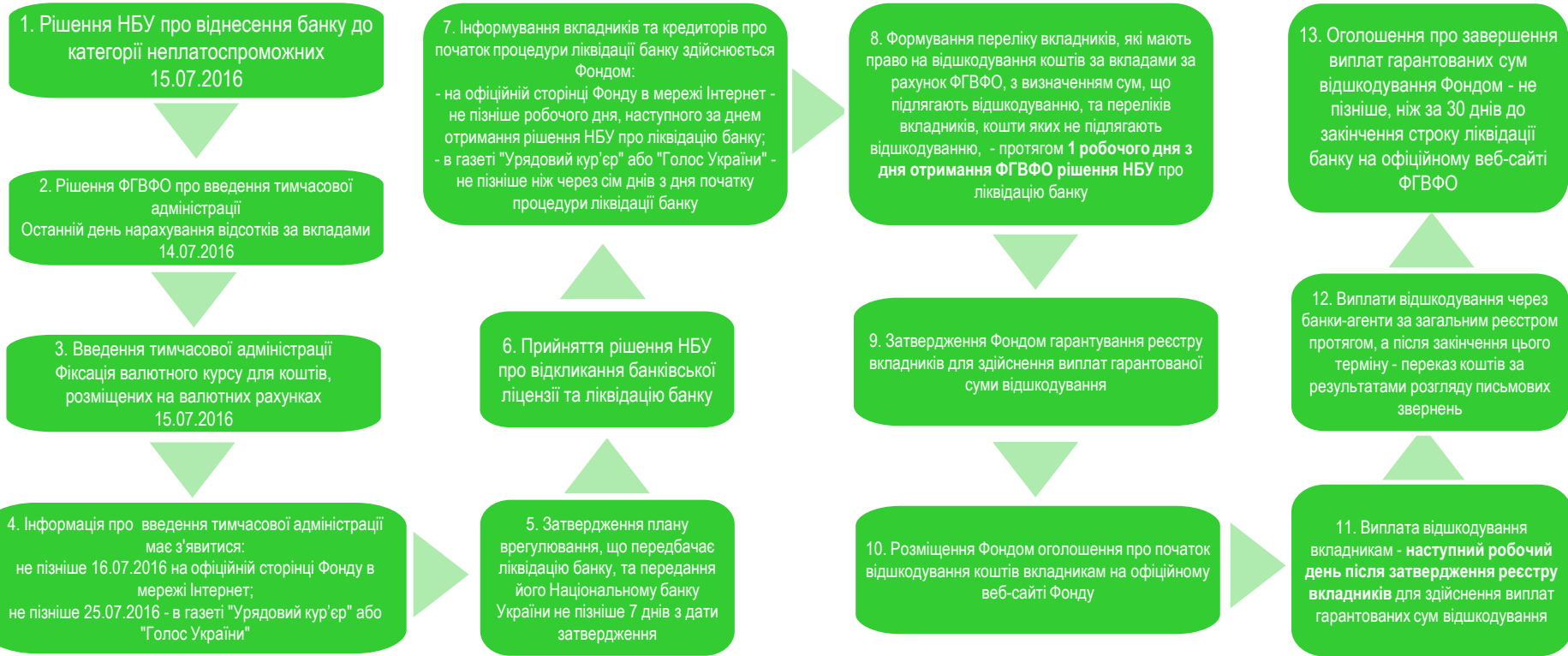
Шлях виведення	Відповідь на запитання
Ліквідація банку з відшкодуванням Фондом гарантування коштів за вкладами фізичних осіб	Питання: Чи можна повернути кошти в обсязі понад максимальну гарантовану ФГВФО суму відшкодування? Відповідь: На решту суми – понад максимально гарантовану Фондом – ви можете заявити Фонду або призначеній Фондом уповноваженій особі у разі делегування їй повноважень про свої вимоги до банку як кредитор на підставі ЗАЯВИ, яка подається лише впродовж 30 днів з дня опублікування відомостей про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку у газеті «Голос України» або «Урядовий Кур'єр». У заяві необхідно зазначити ваші прізвище, ім'я та по-батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків (ідентифікаційний номер) та адресу проживання. До заяви додаються копії будь-яких документів, що підтверджують ваші вимоги як вкладника. Протягом 90 днів з дня публікації рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку, Фонд має погодитися або не погодитися з вашими вимогами. Якщо з вашими вимогами погодилися, ви потрапляєте в чергу. Як можна дізнатися, чи погодив Фонд ваші вимоги? Дуже просто. Протягом 20 днів з дня затвердження реєстру акцептованих вимог кредиторів Фонд сповіщає кредиторів про погодження (акцептування) їх вимог шляхом розміщення повідомлення на офіційному сайті Фонду, неплатоспроможного банку, а також у приміщеннях такого банку в доступному для відвідувачів місці. Затверджений реєстр акцептованих вимог знаходиться у неплатоспроможному банку. Це право може бути реалізоване, а може й не бути реалізованим, якщо коштів після продажу майна банку, що ліквідується, буде недостатньо.

Тимчасова адміністрація та виведення неплатоспроможних банків з ринку

Тимчасова адміністрація та ліквідація банку з відшкодуванням з боку Фонду коштів за вкладами фізичних осіб

Тимчасова адміністрація та виведення неплатоспроможних банків з ринку

Шлях виведення	Відповідь на запитання
Відчуження всіх або частини активів і всіх або частини зобов'язань неплатоспроможного банку на користь приймаючого банку з відкликанням банківської ліцензії неплатоспроможного банку та подальшою його ліквідацією	Питання: Як швидко можна повернути свої кошти з банку, який визнано неплатоспроможним? Відповідь: Кошти будуть повернуті в строк, який зазначено в договорі, тобто 25.11.2016. Повертати кошти буде приймаючий банк – це діючий банк, який приймає всі або частину активів, та всі або частину зобов'язань неплатоспроможного банку. Цей шлях кращий для вкладника, оскільки відновлюється нарахування відсотків за вкладом та валюта вкладу відповідно до умов договору банківського вкладу. Але процедура розпочинається традиційно. Зверніть увагу, що під час дії тимчасової адміністрації затверджується план врегулювання. Затвердження плану має відбутися впродовж 30 днів з дня початку роботи тимчасової адміністрації. Після затвердження план врегулювання передається в НБУ. На це виділяється не більше 7 днів. НБУ також має надати позитивний висновок про фінансовий стан приймаючого банку. Після цього складається реєстр активів та зобов'язань, що будуть передані приймаючому банку. Зобов'язання банку за вкладом фізичних осіб, гарантованих Фондом, мають найвищий пріоритет і передаються повністю, а решта – відповідно до черговості. Інформація про передання активів та зобов'язань з'являється на сайтах Фонду, неплатоспроможного банку та приймаючого банку. Насамкінець, відбувається ліквідація неплатоспроможного банку.

Тимчасова адміністрація та виведення неплатоспроможних банків з ринку

Шлях виведення	Відповідь на запитання
Відчуження всіх або частини активів і всіх або частини зобов'язань неплатоспроможного банку на користь приймаючого банку з відкликанням банківської ліцензії неплатоспроможного банку та подальшою його ліквідацією	Питання: Чи можна повернути кошти в обсязі понад максимальну гарантовану ФГВФО суму відшкодування? Відповідь: Можливі два варіанти: – Ваш вклад в повному обсязі включено до реєстру зобов'язань, що передаються приймаючому банку, а отже ви отримаєте 273950 грн. і відсотки за вкладами. – Ваш вклад включено передано приймаючому банку лише у обсязі, що не перевищує максимальну суму відшкодування (200000 грн) , а отже, на решту суми – понад максимально гарантовану Фондом – ви можете заявити Фонду або призначеній Фондом уповноваженій особі у разі делегування їй повноважень про свої вимоги до банку як кредитор на підставі ЗАЯВИ, яка подається лише впродовж 30 днів з дня опублікування відомостей про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку у газеті «Голос України» або «Урядовий Кур'єр». У заяві необхідно зазначити ваші прізвище, ім'я та по-батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків (ідентифікаційний номер) та адресу проживання. До заяви додаються копії будь-яких документів, що підтверджують ваші вимоги як вкладника. Протягом 90 днів з дня публікації рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку, Фонд має погодитися або не погодитися з вашими вимогами. Якщо з вашими вимогами погодилися, ви потрапляєте в чергу. Протягом 20 днів з дня затвердження реєстру акцептованих вимог кредиторів Фонд сповіщає кредиторів про погодження (акцептування) їх вимог шляхом розміщення повідомлення на офіційному сайті Фонду, неплатоспроможного банку, а також у приміщеннях такого банку в доступному для відвідувачів місці. Затверджений реєстр акцептованих вимог знаходиться у неплатоспроможному банку. Зверніть увагу – список кредиторів публічно не розголошується. Кредитори банку отримуватимуть кошти в порядку черговості за рахунок коштів, які банк отримує від продажу майна.

Тимчасова адміністрація та виведення неплатоспроможних банків з ринку

Тимчасова адміністрація та відчуження всіх або частини активів і зобов'язань неплатоспроможного банку на користь приймаючого банку

1. Рішення НБУ про віднесення банку до категорії неплатоспроможних
13.07.2016

2. Рішення ФГВФО про введення тимчасової адміністрації
Останній день нарахування відсотків за вкладками
14.07.2016

3. Введення тимчасової адміністрації
Фіксація валютного курсу для коштів, розміщених на валютних рахунках
15.07.2016

5. Впродовж 30 днів з дня введення тимчасової адміністрації затверджується план врегулювання. Впродовж 7 днів з дати затвердження має бути переданий на погодження НБУ

4. Інформація про введення тимчасової адміністрації має з'явитися:
не пізніше 16.07.2016 на офіційній сторінці Фонду в мережі Інтернет;
не пізніше 25.07.2016 - в газеті "Урядовий кур'єр" або "Голос України"

6. Позитивний висновок НБУ про фінансовий стан банку не пізніше ніж через 3 дні після подання Фонду

7. Фонд складає реєстр активів та зобов'язань, що підлягають передачі приймаючому банку:
- зобов'язання передаються згідно черговості задоволення вимог;
- зобов'язання банку за вкладками фізичних осіб, гарантованих Фондом, мають найвищий пріоритет і передаються повністю.

9. Ліквідація неплатоспроможного банку після відчуження активів і зобов'язань приймаючому банку

8. Інформація про передачу активів та зобов'язань з'являється на сайтах Фонду, неплатоспроможного банку та приймаючого банку

Тимчасова адміністрація та виведення неплатоспроможних банків з ринку

Шлях виведення

Ліквідація банку з відчуженням у процесі ліквідації всіх або частини його активів і зобов'язань на користь приймаючого банку

Відповідь на запитання

Питання: Як швидко можна повернути свої кошти з банку, який визнано неплатоспроможним?

Відповідь: Цей спосіб використовується у виключних випадках – якщо не встигли в строк оформити передачу активів і зобов'язань, термін дії тимчасової адміністрації сплив і за законодавством має розпочатися процес ліквідації. Таким чином, відповідь на перше питання: оголошується ліквідація банку, однак, здійснення виплат покладається не на Фонд, а на приймаючий банк. Кошти будуть сплачені у строк, зазначений в договорах банківського вкладу, тобто 25.11.2016.

Питання: Чи можна повернути кошти в обсязі понад максимальну гарантовану ФГВФО суму відшкодування?

Відповідь: Можливі два варіанти:

1. Ваш вклад в повному обсязі включено до реєстру зобов'язань, що передаються приймаючому банку, а отже ви отримаєте 273 950 грн. і відсотки закладами.

2. Ваш вклад передано приймаючому банку лише у обсязі, що не перевищує максимальну суму відшкодування (200000 грн) , а отже, на решту суми – понад максимально гарантовану Фондом – ви можете заявити Фонду або призначеній Фондом уповноваженій особі у разі делегування їй повноважень про свої вимоги до банку як кредитор на підставі ЗАЯВИ, яка подається лише впродовж 30 днів з дня опублікування відомостей про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку у газеті «Голос України» або «Урядовий Кур'єр». У заяві необхідно зазначити ваші прізвище, ім'я та по-батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків (ідентифікаційний номер) та адресу проживання. До заяви додаються копії будь-яких документів, що підтверджують ваші вимоги як вкладника.

Протягом 90 днів з дня публікації рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку, Фонд має погодитися або не погодитися з вашими вимогами. Якщо з вашими вимогами погодилися, ви потрапляєте в чергу. Протягом 20 днів з дня затвердження реєстру акцептованих вимог кредиторів Фонд сповіщає кредиторів про погодження (акцептування) їх вимог шляхом розміщення повідомлення на офіційному сайті Фонду, неплатоспроможного банку, а також у приміщеннях такого банку в доступному для відвідувачів місці. Затверджений реєстр акцептованих вимог знаходиться у неплатоспроможному банку. Зверніть увагу – список кредиторів публічно не розголошується. Кредитори банку отримуватимуть кошти в порядку черговості за рахунок коштів, які банк отримає від продажу майна.

Освітній курс з фінансової грамотності
Система гарантування вкладів фізичних осіб

Тимчасова адміністрація та виведення неплатоспроможних банків з ринку

Шлях виведення	Відповідь на запитання
Створення та продаж інвестору перехідного банку з передачею йому частини, або всіх активів і зобов'язань неплатоспроможного банку і подальшою ліквідацією неплатоспроможного банку	Питання: Як швидко можна повернути свої кошти з банку, який визнано неплатоспроможним? Відповідь: Перехідний банк створюється для того, щоб стабілізувати ситуацію в неплатоспроможному банку. Водночас, це не означає, що активи і зобов'язання неплатоспроможного банку будуть повністю передані перехідному банку. Крім того, існує декілька видів перехідних банків, які створюються для різних цілей. Головне – строки виплат гарантованих сум не мають перевищувати строків, передбачених для здійснення таких виплат. У нашому прикладі кошти будуть повернуті в строк, який зазначено в договорі, тобто 25.11.2016. Відповідь: Можливі два варіанти: – Ваш вклад в повному обсязі передається перехідному банку, а отже ви отримаєте 273 950 грн. і відсотки за вкладками. – Ваш вклад передано перехідному банку у обсязі, що не перевищує максимальну суму відшкодування, а отже, на решту суми – понад максимально гарантовану Фондом – ви можете заявити Фонду або призначеній Фондом уповноваженій особі у разі делегування їй повноважень про свої вимоги до банку як кредитор на підставі ЗАЯВИ, яка подається лише впродовж 30 днів з дня опублікування відомостей про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку у газеті «Голос України» або «Урядовий Кур'єр». У заяві необхідно зазначити ваші прізвище, ім'я та по-батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків (ідентифікаційний номер) та адресу проживання. До заяви додаються копії будь-яких документів, що підтверджують ваші вимоги як вкладника. Протягом 90 днів з дня публікації рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку, Фонд має погодитися або не погодитися з вашими вимогами. Якщо з вашими вимогами погодилися, ви потрапляєте в чергу. Протягом 20 днів з дня затвердження реєстру акцептованих вимог кредиторів Фонд сповіщає кредиторів про погодження (акцептування) їх вимог шляхом розміщення повідомлення на офіційному сайті Фонду, неплатоспроможного банку, а також у приміщеннях такого банку в доступному для відвідувачів місці. Затверджений реєстр акцептованих вимог знаходиться у неплатоспроможному банку. Кредитори банку отримуватимуть кошти в порядку черговості за рахунок коштів, які банк отримує від продажу майна.

Тимчасова адміністрація та виведення неплатоспроможних банків з ринку

Шлях виведення	Відповідь на запитання
Продаж неплатоспроможного банку інвестору	Це мабуть найкращий варіант для вас. За цією схемою, ви можете довше очікувати на ваші кошти, але воно того варте. Саме в цьому випадку ви отримаєте ваш вклад в повному обсязі, в тій валюті, в якій ви їх розміщували, і з тими відсотками, що зазначені у вас в договорі. Питання: Як швидко можна повернути свої кошти з банку, який визнано неплатоспроможним? Відповідь: Згідно договору, тобто 25.11.2016. Питання: Чи можна повернути кошти в обсязі понад максимальну гарантовану ФГВФО суму відшкодування? Відповідь: Так. Ви отримаєте повністю суму вкладів у відповідній валюті разом з нарахованими відсотками.

Завершуючи п'ятий блок цього модуля, наголошуємо на тому, що не варто панікувати. Незалежно від того, який шлях буде обрано Фондом для виведення неплатоспроможного банку з ринку, ви, як мінімум, завжди отримаєте ваші вклади в обсязі, що не перевищує максимальну гарантовану суму. Ну а як максимум – більше.

Тимчасова адміністрація та виведення неплатоспроможних банків з ринку

Тимчасова адміністрація та продаж інвестору

1. Рішення НБУ про віднесення банку до категорії неплатоспроможних
13.07.2016

2. Рішення ФГВФО про введення тимчасової адміністрації
Останній день нарахування відсотків за вкладками
14.07.2016

3. Введення тимчасової адміністрації
Фіксація валютного курсу для коштів, розміщених на валютних рахунках
15.07.2016

4. Інформація про введення тимчасової адміністрації має з'явитися:
не пізніше 16.07.2016 на офіційній сторінці Фонду в мережі Інтернет;
не пізніше 25.07.2016 - в газеті "Урядовий кур'єр" або "Голос України"

7. Укладання договору інвестором з ФГВФО про купівлю-продаж акцій банку

6. Отримання інвестором погодження НБУ набуття або збільшення істотної участі в банку, а також дозволу Антимонопольного комітету України на концентрацію здійснюється впродовж 2 робочих днів.

5. Затвердження плану врегулювання впродовж 30 днів з дня введення тимчасової адміністрації та передання його Національному банку України не пізніше 7 днів з дати затвердження

8. Наступного дня після реєстрації прав власності на акції неплатоспроможного банку Фонд припиняє тимчасову адміністрацію, але з метою контролю за виконанням договору купівлі – продажу призначає куратора, який ще впродовж 1 місяця спостерігає за діяльністю банку. Якщо банк не надає можливості куратору виконувати свої повноваження, Фонд гарантування має підставу для звернення до НБУ з метою відкликання банківської ліцензії та ліквідації банку

9. Інвестор зобов'язується привести діяльність банку у відповідність з вимогами законодавства України щодо дотримання нормативів капіталу та ліквідності впродовж 1 місяця з дня укладення договору купівлі-продажу. Впродовж цього місяця ви матимете право лише на виплати коштів за вкладками за договорами, строк яких закінчився та за договорами банківського рахунку.

11. Якщо результати перевірки позитивні, банк починає нормальне функціонування з дотриманням всіх строків. Ви отримаєте свої вклади у валюті вкладу після закінчення строку договору. Також вам мають бути виплачені й відсотки за вкладом, як і передбачено вашим договором.

Якщо результати перевірки негативні, приймається рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку. Вже затримок не буде і ви швидко отримаєте кошти в межах суми гарантування.

10. Національний банк України проводить інспекційну перевірку проданого банку та подає звіт про її результати не пізніше 15 робочих днів з дня отримання від Фонду повідомлення про необхідність здійснення інспекційної перевірки. Ці 15 днів включаються в 1 місяць, коли працює куратор.

5 кроків, які я маю зробити як вкладник, якщо банк ліквідується за ініціативою НБУ або виводиться з ринку як неплатоспроможний

- Крок 1** Будьте в курсі інформації, яку повідомляють ЗМІ. Коли Національний банк України відносить банк до категорії неплатоспроможних, Фонд розпочинає процес виведення його з ринку шляхом призначення тимчасової адміністрації в такий банк не пізніше наступного, після отримання відповідного рішення НБУ, робочого дня. Про призначення тимчасової адміністрації неплатоспроможного банку повідомляється в газетах «Урядовий кур'єр» і «Голос України», а також на [сайті Фонду](#) «Гаряча лінія» Фонду також надає відповідну інформацію за телефоном 0-800-308-108.
- Крок 2** Переконайтеся у тому, що ваш вклад (ваші вклади) гарантовано. Згідно з Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» Фонд гарантує банківські вклади в національній або іноземній валюті, розміщені за договором банківського вкладу та договором банківського рахунку. Не забувайте, що, існує кілька видів рахунків, кошти на яких Фонд не гарантує.
- Крок 3** Скористайтесь своїм правом отримати кошти в неплатоспроможному банку під час дії тимчасової адміністрації. Щоб дізнатися, коли та як вам виплатять кошти, відвідайте сайт Фонду, зверніться на його «гарячу лінію» (0-800-308-108) або в місцеве відділення свого банку. У випадку продажу неплатоспроможного банку, або передання зобов'язань неплатоспроможного банку іншому банку, необхідну інформацію про приймаючий банк, перехідний банк або про інвестора буде розміщено на сайті Фонду та в приміщеннях неплатоспроможного банку. У такому випадку зобов'язання за вашими вкладками повністю або частково переходять до відповідного банку. Зобов'язання Фонду перед вкладниками в сумі, що не перевищує максимальну суму відшкодування, завжди передаються повністю.

5 кроків, які я маю зробити як вкладник, якщо банк ліквідується за ініціативою НБУ або виводиться з ринку як неплатоспроможний

Крок 4 Якщо буде прийнято рішення НБУ про відкликання ліцензії неплатоспроможного банку та його ліквідацію, вкладники, чиї вклади гарантовано, отримають відшкодування протягом періоду ліквідації банку. Повернення коштів розпочнеться дуже швидко. Слідкуйте за інформацією на сайті Фонду. На цьому етапі Фонд здійснить виплати всім вкладникам, які мають право на відшкодування, незалежно від строків погашення їхніх вкладів.

Розмір суми, що підлягає виплаті на етапі ліквідації, буде визначено з урахуванням сум, уже виплачених вкладникові під час роботи тимчасової адміністрації. Виплати вкладникам здійснюються через банки-агенти. Для одержання коштів вкладники мають надати свій паспорт та ідентифікаційний номер. Для отримання коштів за довіреністю, представнику вкладника крім паспорта та ідентифікаційного коду необхідно надати нотаріально оформлену довіреність. Щоб отримати кошти на правах спадщини спадкоємець має попередньо подати до Фонду письмову заяву, копії паспорта, ідентифікаційного номеру та нотаріально засвідчену копію документа про право на спадщину. Уся необхідна інформація про банки-агенти буде розміщена на сайті Фонду, в газетах «Урядовий кур'єр» і «Голос України». Її надають також оператори «гарячої лінії» Фонду (0-800-308-108).

Виплати закінчуються в день реєстрації припинення існування банку як юридичної особи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб. Максимальний термін ліквідації - п'ять років.

Крок 5 Якщо розмір вашого вкладу перевищує максимальну гарантовану суму, а також якщо ви маєте в банку вклади, що не гарантуються, то протягом тридцяти днів з дня відкликання банківської ліцензії та ліквідації банку вам необхідно подати відповідну вимогу до ФГВФО. Виплати за такими вимогами здійснюються залежно від достатності коштів від продажу майна банку.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб

<http://www.fg.gov.ua/>

Електронна пошта: fgvfo@fg.gov.ua

Інформаційно-консультаційний центр Фонду гарантування вкладів фізичних осіб

м. Київ, вул. Дмитрівська, 18/24.

В інформаційно-консультаційному центрі вкладники зможуть отримати фахову консультацію з питань, що стосуються системи гарантування вкладів

Контактні телефони: 0-800-30-40-10 – «Гаряча лінія з питань гарантування вкладів фізичних осіб» (дзвінки по Україні зі стаціонарних та мобільних телефонів безкоштовні);

0-800-308-108 - «Гаряча лінія» Фонду гарантування (дзвінки по Україні зі стаціонарних безкоштовні);

(044) 333-35-63 - Відділ зв'язків з громадськістю та міжнародними організаціями;

(044) 333-35-56 - Відділ загального діловодства.

На сайті Фонду гарантування вкладів фізичних осіб вкладники завжди знайдуть корисну інформацію, зокрема:

перелік банків-учасників ФГВФО;

перелік банків, в яких введена тимчасова адміністрація;

перелік банків, що ліквідуються;

максимальну гарантовану суму відшкодування;

перелік вкладів, що не гарантуються ФГВФО.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб

<http://www.fg.gov.ua/>

Правила прийому громадян

Відповідно до ст. 22 Закону України «Про звернення громадян» керівництвом Фонду здійснюється особистий прийом громадян за попереднім записом.

Правила запису громадян на прийом.

Попередній запис громадян на особистий прийом до керівництва Фонду здійснює сектор забезпечення роботи керівника по телефону (044) 333-35-77.

Сектор забезпечення роботи керівника веде журнал попереднього запису громадян на прийом до керівництва Фонду в електронному вигляді, в якому зазначає:

- прізвище, ім'я та по батькові громадянина;
- місце проживання громадянина;
- до якої посадової особи Фонду громадянин записується на прийом;
- час прийому;
- порушене питання.

На кожного громадянина встановлюється ліміт часу прийому тривалістю 15 хвилин.

Останнім днем запису є 13.00 год. останнього робочого дня тижня, що передує тижню, на день якого здійснюється запис.

Під час проведення особистого прийому громадян можуть бути присутні їхні представники, повноваження яких оформлені у встановленому порядку, та особи, які перебувають у родинних стосунках з цим громадянином.

Присутність сторонніх осіб під час проведення особистого прийому не допускається.

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ**Національний банк України**

<http://www.bank.gov.ua/>

01601, Київ, вул. Інститутська, 9

Контактні телефони: (044) 253-01-80,

(044) 230-18-44, (044) 253-01-80 — Довідкова служба щодо проходження звернень громадян.

(044) 230-19-60 — Лінія «довіри».

Електронна пошта: nbu@bank.gov.ua

На сайті Національного банку України вкладники завжди знайдуть:
навчальні матеріали з фінансової грамотності;

http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=3115908

інформацію про фінансовий стан банків;

http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097

інформацію про рівень інфляції;

http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=71414&cat_id=85373

інформацію про економічний стан країни;

http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=57896

іншу корисну інформацію.

Верховна Рада України

<http://www.rada.gov.ua/>

01008, м.Київ, вул. Грушевського, 5

Контактний телефон: (044) 255-42-46

На сайті Верховної Ради України вкладники завжди знайдуть актуалізовану нормативно-правову базу України, а також іншу корисну інформацію.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Освітній курс з фінансової грамотності
Система гарантування вкладів фізичних осіб

Пояснення термінів

Адміністративна рада ФГВФО

Керівний орган, який затверджує та погоджує основні документи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, призначає на посаду та звільняє з посади директора - розпорядника Фонду та затверджує персональний склад виконавчої дирекції Фонду за поданням директора - розпорядника.

Активи банку

Всі кошти, які вкладені банком. Наприклад, активами є кошти в касі банку, надані банком кредити, придбані банком цінні папери тощо.

Акцепт вимог

Згода з висунутими вимогами. Наприклад, протягом 90 днів з дня публікації рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб має ухвалити рішення про погодження (акцептування) чи непогодження з вимогами кредиторів банку.

Банк

Юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги, відомості про яку внесені до Державного реєстру банків. Банк має право надавати своїм клієнтам (крім банків) фінансові послуги, в т.ч. шляхом укладення з юридичними особами (комерційними агентами) агентських договорів. Перелік таких фінансових послуг встановлюється Національним банком. Крім надання фінансових послуг, банк може здійснювати діяльність щодо: 1) інвестицій; 2) випуску власних цінних паперів; 3) випуску, розповсюдження та проведення лотерей; 4) зберігання цінностей або надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа; 5) інкасації коштів і перевезення валютних цінностей; 6) ведення реєстрів власників іменних цінних паперів (крім власних акцій); 7) надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських та інших фінансових послуг.

Пояснення термінів

Банк - агент

Банк, через який Фонд гарантування вкладів фізичних осіб здійснює виплату у межах максимальної гарантованої суми відшкодування закладами у разі, якщо банк ліквідується за ініціативи Національного банку України, або виводиться з ринку через ліквідацію банку з відшкодуванням Фондом коштів закладами фізичних осіб. Виплату гарантованої суми відшкодування закладами може здійснювати один або декілька банків - агентів.

Банківська ліцензія

Документ, який видається Національним банком України в порядку і на умовах, визначених законодавством, на підставі якого банки та філії іноземних банків мають право здійснювати банківську діяльність.

Банківські метали

Золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у злитках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів.

Виведення неплатоспроможного банку з ринку

Заходи, які здійснює Фонд гарантування вкладів фізичних осіб стосовно банку, віднесеного до категорії неплатоспроможних. Існують такі способи виведення неплатоспроможних банків з ринку:

- 1) Ліквідація банку з відшкодуванням Фондом коштів закладами фізичних осіб.
- 2) Ліквідація банку з відчуженням у процесі ліквідації всіх або частини його активів і зобов'язань на користь приймаючого банку.
- 3) Відчуження всіх або частини активів і зобов'язань неплатоспроможного банку на користь приймаючого банку з відкликанням банківської ліцензії неплатоспроможного банку та подальшою його ліквідацією.
- 4) Створення та продаж інвестору перехідного банку з передачею йому активів і зобов'язань неплатоспроможного банку і подальшою ліквідацією неплатоспроможного банку.
- 5) Продаж неплатоспроможного банку інвестору.

Пояснення термінів

Виконавча дирекція ФГВФО

Керівний орган, який керує поточною діяльністю Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Відсоткові платежі

Платежі, розрахунок яких здійснюється не тільки з урахуванням суми та відсотків, але й обов'язково строку. Наприклад, клієнт сплачує банку відсоткові платежі за кредитом, а банк здійснює відсоткові платежі клієнтам за депозитами.

Вклад

1) загальний підхід: кошти готівкою або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на своїх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору;

2) підхід Фонду гарантування вкладів фізичних осіб з точки зору відшкодування вкладів: кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті, які залучені банком від вкладника (або які надійшли для вкладника) на умовах договору банківського вкладу (депозиту), банківського рахунку або шляхом видачі іменного депозитного сертифіката, включаючи нараховані відсотки на такі кошти.

Пояснення термінів

Вкладник

- 1) загальний підхід: юридична чи фізична особа, яка здійснила розміщення готівкових (безготівкових) грошових коштів або банківських металів на рахунок у банку чи придбала ощадний (депозитний) сертифікат банку на договірних умовах;
- 2) підхід Фонду гарантування вкладів фізичних осіб з точки зору відшкодування вкладів: фізична особа (включно з фізичними особами – підприємцями з 01.01.2017), яка уклала, або на користь якої укладено, договір банківського вкладу (депозиту), банківського рахунку, або яка є власником іменного депозитного сертифіката.

Депозит в банківських металах

Вклад в банківських металах, тобто у золоті, сріблі, платині, металах платинової групи (паладій), що доведені до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у злитках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монетах, вироблених з дорогоцінних металів. Кошти за такимикладами не відшкодовуються Фондом гарантування вкладів фізичних осіб.

Депозит на вимогу

Грошові кошти або банківські метали, розміщені вкладниками в банках на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника або здійснення платежів за розпорядженням власника рахунку.

Директор - розпорядник ФГВФО

Посадова особа, яка керує поточною діяльністю Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Пояснення термінів

Довірчі операції	Дії, які передбачають передачу клієнтами власних коштів банкам (без передачі права власності) для їх подальшого інвестування від імені і за дорученням клієнтів на різних ринках з метою отримання прибутку. За надання такої послуги банки отримують комісійні.
Договір банківського вкладу	Договір, за яким одна сторона (банк), що прийняла від іншої сторони (вкладника), або для неї, грошову суму (вклад), що надійшла, зобов'язується виплачувати вкладникові цю суму та відсотки на неї, або дохід в іншій формі, на умовах та в порядку, передбачених у договорі.
Договір банківського рахунку	Договір, за яким банк зобов'язується приймати і зараховувати на рахунок грошові кошти або банківські метали, що надходять власнику рахунку, виконувати розпорядження власника рахунку про перерахування і видачу відповідних сум з рахунку та проведення інших операцій за рахунком.
Банк з іноземним капіталом	Банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору, становить не менше 10%.
Зобов'язання банку	Кошти, які банк отримав у користування від інших осіб. Наприклад, залучив депозит, взяв кредит в іншому банку тощо.
Кредитор банку	Особа, яка має документально підтверджені вимоги до банку щодо його майнових зобов'язань.
Кредиторські вимоги	Вимоги вкладників у сумі, що перевищує максимальну гарантовану суму відшкодування або не підпадає під гарантії Фонду, та інших кредиторів банку в разі його ліквідації.

Пояснення термінів

Ліквідація банку	Процедура припинення банку як юридичної особи відповідно до законодавства.
Ліквідність банку	Здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань. Ліквідність банку визначається збалансованістю між строками і сумами погашення розміщених активів та строками і сумами виконання зобов'язань банку, а також строками та сумами інших джерел і напрямів використання коштів (надання кредитів, інші витрати).
Максимальна гарантована сума відшкодування	Максимальна сума, яка буде виплачена вкладникові в разі ліквідації банку. Про актуальну максимальну суму відшкодування можна дізнатися за цим посиланням: http://www.fg.gov.ua .
Національний банк України	Центральний банк України, особливий центральний орган державного управління. Основною функцією Національного банку України (НБУ) є забезпечення стабільності грошової одиниці України із пріоритетом досягнення та підтримки цінової стабільності в державі. НБУ у межах своїх повноважень сприяє фінансовій стабільності, зокрема, стабільності банківської системи. НБУ регулює та наглядає за діяльністю банків України та кредитує їх за необхідності. Валютне регулювання та накопичення і зберігання золотовалютних резервів та здійснення операцій з ними та банківськими металами: цим теж займається НБУ. НБУ опікується платіжною системою в Україні. В НБУ можуть відкривати рахунки тільки банки та окремі органи державної влади чи окремі установи публічного права, як наприклад, ФГВФО.

Неплатоспроможний банк

Банк щодо якого Національний банк України прийняв рішення про віднесення до категорії неплатоспроможних. Національний банк України зобов'язаний ухвалити таке рішення у разі:

- 1) неприведення банком своєї діяльності у відповідність до вимог законодавства, зокрема, до нормативно-правових актів Національного банку України, після віднесення його до категорії проблемних, але не пізніше ніж через 180 днів з дня визнання його проблемним;
- 2) зменшення розміру регулятивного капіталу (капітал, що розраховується за спеціальною методикою Національного банку України. Основною складовою такого капіталу є кошти акціонерів) або нормативів капіталу банку (нормативи, що розраховуються як відношення активів, зобов'язань до регулятивного капіталу банку) до однієї третини від мінімального рівня, встановленого законом та/або нормативно-правовими актами Національного банку України;
- 3) невиконання банком протягом 10 робочих днів поспіль 10 і більше відсотків своїх зобов'язань перед вкладниками та іншими кредиторами;
- 4) одноразове грубе або систематичне порушення банком законодавства у сфері готівкового обігу, що створює загрозу інтересам вкладників чи інших кредиторів банку.

Зазначені ознаки можуть змінюватися, а тому слідкуйте за актуальною інформацією, користуючись Законом України «Про банки і банківську діяльність».

Пояснення термінів

Ощадна книжка	Документ, в якому наводяться найменування і місцезнаходження банку (його філії), номер рахунку за вкладом, а також усі грошові суми, зараховані на рахунок та списані з рахунку, а також залишок грошових коштів на рахунку на момент пред'явлення ощадної книжки у банк. Відомості про вклад, вказані в ощадній книжці, є підставою для розрахунків за вкладом між банком і вкладником. Видача банківського вкладу, виплата відсотків за ним і виконання розпоряджень вкладника про перерахування грошових коштів з рахунку за вкладом іншим особам здійснюються банком у разі пред'явлення ощадної книжки.
Ощадний (депозитний) сертифікат	Цінний папір, який засвідчує внесення коштів до банку і зобов'язання повернути ці кошти через певний строк з виплатою відсотків. Ощадні депозитні сертифікати бувають іменними (зазначається П.І.Б. власника сертифікату) та на пред'явника (П.І.Б. власника сертифікату не зазначається). Фонд гарантування вкладів фізичних осіб гарантує повернення коштів лише за іменними ощадними (депозитними) сертифікатами.
Перехідний банк	Банк, який створено у процесі виведення неплатоспроможного банку з ринку, єдиним акціонером якого є Фонд гарантування вкладів фізичних осіб до дня продажу цього банку інвестору (об'єднанню інвесторів).
План врегулювання	Документ Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, що визначає спосіб, економічне обґрунтування, строки та умови виведення неплатоспроможного банку з ринку.

Пояснення термінів

Платіжне доручення	Розрахунковий документ, який містить доручення платника банку, здійснити переказ визначеної в ньому суми коштів зі свого рахунка на рахунок отримувача.
Платоспроможність банку	Спроможність банку виконати законні вимоги вкладників і кредиторів.
Пов'язані особи з банком	Керівники банку, акціонери, що володіють значною часткою банку та деякі інші особи, що мають суттєвий вплив на прийняття рішень щодо управління банком. Зауважте, що родинні зв'язки теж мають значення. Наприклад, дружина керівника банку є пов'язаною особою з цим банком. Повний перелік пов'язаних осіб наведений в Законі України «Про банки і банківську діяльність»: 1) контролери банку; 2) особи, які мають істотну участь у банку, та особи, через яких ці особи здійснюють опосередковане володіння істотною участю у банку; 3) керівники банку, керівник служби внутрішнього аудиту, керівники та члени комітетів банку; 4) споріднені та афілійовані особи банку, зокрема, учасники банківської групи; 5) особи, які мають істотну участь у споріднених та афілійованих особах банку; 6) керівники юридичних осіб та керівники банків, які є спорідненими та афілійованими особами банку, керівник служби внутрішнього аудиту, керівники та члени комітетів цих осіб; 7) чоловік або дружина, прямі родичі цієї особи (батько, мати, діти, рідні брати та сестри, дід, баба, онуки), прямі родичі чоловіка або дружини цієї особи, чоловік або дружина прямого родича фізичних осіб, зазначених у пунктах 1 – 6;

Пояснення термінів

Пов'язані особи з банком

- 8) юридичні особи, в яких фізичні особи, зазначені в цій частині, є керівниками або власниками істотної участі;
9) будь-яка особа, через яку проводиться операція в інтересах осіб, зазначених у цій частині, та на яку здійснюють вплив під час проведення такої операції особи, зазначені в цій частині, через трудові, цивільні та інші відносини.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб не відшкодовує вклади пов'язаним з банком особам.

Приймаючий банк

Банк, який не належить до категорії проблемних або неплатоспроможних та який у процесі виведення неплатоспроможного банку з ринку приймає від неплатоспроможного банку частину або всі активи та зобов'язання, або всі зобов'язання, що гарантуються Фондом гарантування вкладів фізичних осіб.

Проблемний банк

Банк щодо якого Національний банк України прийняв рішення про віднесення до категорії проблемних. Національний банку України зобов'язаний ухвалити таке за умови його відповідності хоча б одному з таких критеріїв:

1) банк протягом звітного місяця допустив зменшення на 5 і більше відсотків:

- щоденного розміру регулятивного капіталу (капітал банку, що розраховується за методикою НБУ. Важлива його складова – кошти акціонерів) нижче встановленого нормативно-правовими актами Національного банку України мінімального розміру регулятивного капіталу - п'ять і більше разів та/або
- значення нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу (норматив, що розраховується як відношення активів, зважених на ризики, до регулятивного капіталу банку), нижче встановленого нормативно-правовими актами Національного банку України нормативного значення цього нормативу - два і більше разів;

Проблемний банк

- 2) банк не виконав вимогу вкладника або іншого кредитора, строк якої настав п'ять і більше робочих днів тому, та/або встановлено факти невідображення в бухгалтерському обліку документів клієнтів банку, що не виконані банком у встановлений законодавством України строк;
- 3) системне порушення банком законодавства, що регулює питання запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;
- 4) банк протягом звітного місяця допустив зменшення на 5 і більше відсотків значення хоча б одного з нормативів ліквідності нижче мінімальних нормативних значень, встановлених нормативно-правовими актами Національного банку України, що розраховуються:
- за щоденними розрахунками - п'ять і більше разів;
 - щодаки - два і більше разів;
- 5) обсяг негативно класифікованих активів (активів низької якості) банку (крім санаційного) становить 40 відсотків і більше загальної суми активів, за якими має оцінюватися ризик та формуватися резерв згідно з нормативно-правовими актами Національного банку України.

Пояснення термінів

Проблемний банк

- 6) банк не має ефективних та адекватних систем внутрішнього контролю та/або управління ризиками, що створює загрозу інтересам вкладників чи інших кредиторів банку;
- 7) систематичне подання та/або оприлюднення недостовірної інформації або звітності з метою приховування реального фінансового стану банку, зокрема, щодо операцій із пов'язаними з банком особами.

Зазначені ознаки можуть змінюватися, а тому слідкуйте за актуальною інформацією, користуючись Законом України «Про банки і банківську діяльність».

Продаж банку

Продаж всіх акцій перехідного банку або неплатоспроможного банку.

Публічна пропозиція банку

Пропозиція укласти договір, що має містити істотні умови договору і виражати намір особи, яка її зробила, вважати себе зобов'язаною у разі її прийняття. В цій пропозиції окреслюються термінологія, права та обов'язки кожної зі сторін тощо.

Реєстр учасників Фонду гарантування вкладів фізичних осіб

Реєстр, який ведеться Фондом та містить відомості про участь банку в системі обов'язкового гарантування вкладів фізичних осіб.

Пояснення термінів

Система гарантування вкладів фізичних осіб

Сукупність відносин, що регулюються відповідним Законом, суб'єктами яких є Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України, Національний банк України, банки та вкладники.

Тимчасова адміністрація

Процедура виведення банку з ринку, що запроваджується Фондом гарантування вкладів фізичних осіб стосовно неплатоспроможного банку в порядку, встановленому Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

Фізична особа

Особа, яка є учасником цивільних відносин (майнових та немайнових). Це означає, що будь-яка людина, включно з іноземцями та особами без громадянства, може бути учасником цивільних відносин незалежно від раси, національності, місця проживання, статі, освіти, політичних переконань та інших ознак. Також фізичні особи мають право на підприємницьку діяльність за умови набуття ними статусу фізичної особи – підприємця шляхом державної реєстрації. Сьогодні право на відшкодування вкладів мають фізичні особи, за окремими виключеннями. Відшкодування вкладів для фізичних осіб – підприємців стане можливим лише з 2017 року щодо вкладів у банках, віднесених до категорії неплатоспроможних після 1 січня 2017 року.

Пояснення термінів

Філія іноземного банку в Україні

Відокремлений підрозділ іноземного банку, що діє на території України. Іноземні банки за певних умов мають право відкривати філії на території України. Національний банк України здійснює акредитацію філій іноземних банків на території України в порядку та на умовах, визначених законодавством.

Філія іноземного банку в Україні не є учасником ФГВФО, тому вкладники в разі її ліквідації не мають права на відшкодування коштів з Фонду гарантування. Це означає, що необхідно діяти згідно законодавства країни походження банку.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб

Установа, що виконує спеціальні функції у сфері гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків у випадках, встановлених Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Фонд є економічно самостійною установою, має самостійний баланс, поточний та інші рахунки в Національному банку України, а також рахунки в цінних паперах у депозитарних установах - державних банках. Фонд є установою, що не має на меті отримання прибутку.

Черговість задоволення вимог

Кошти, одержані в результаті ліквідації та продажу майна (активів) банку, спрямовуються Фондом гарантування вкладів фізичних осіб на задоволення вимог кредиторів у такій черговості:

- 1) зобов'язання, що виникли внаслідок заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян;
- 2) грошові вимоги щодо заробітної плати, що виникли із зобов'язань банку перед працівниками до прийняття рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку;

Пояснення термінів

Черговість вимог

задоволення

- 3) вимоги Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, що виникли у випадках, визначених Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»;
- 4) вимоги вкладників - фізичних осіб, включно з фізичними особами - підприємцями, які не є пов'язаними особами банку, у частині, що перевищує суму, виплачену Фондом гарантування вкладів фізичних осіб;
- 5) вимоги Національного банку України, що виникли в результаті зниження вартості застави, наданої для забезпечення кредитів рефінансування;
- 6) вимоги фізичних осіб, включно з фізичними особами - підприємцями, які не є пов'язаними особами банку, платежі яких або платежі на ім'я яких заблоковано;
- 7) вимоги інших вкладників, які не є пов'язаними особами банку, юридичних осіб - клієнтів банку, які не є пов'язаними особами банку;
- 8) інші вимоги, крім вимог за субординованим боргом (субординований борг – це звичайні незабезпечені банком боргові капітальні інструменти, які випускаються на спеціальних умовах);
- 9) вимоги кредиторів банку (фізичних осіб, включно з фізичними особами - підприємцями, а також юридичних осіб), які є пов'язаними особами банку;
- 10) вимоги за субординованим боргом.

Вимоги до банку, незадоволені за недостатністю його майна, вважаються погашеними.

Юридична особа

Організація, створена і зареєстрована у встановленому законодавством порядку.

